

GÜVENLİ İLAÇ KULLANIMINDA SİZ VE ECZACINIZ

Doç.Dr.Terken Baydar

Hacettepe Üniversitesi,

Eczacılık Fakültesi, Toksikoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi,

GEBA M Yönetim Kurulu Üyesi

Eczacılık mesleği, hastalıkların tanı ve tedavisinde ve hastalıklardan korunmada kullanılan tabii ve sentetik kaynaklı ilaç hammaddelerinden hareketle değişik farmasötik tipte ilaçların hazırlanmasını, ilacın analiz yöntemlerini, farmakolojik etkisinin devamlılığını, ilacın hastaya sunulmasını, emniyet, etkinlik ve maliyet bakımından en iyi biçimde kullanılması amacıyla gözetimini, ilaçla ilgili standardizasyon ve kalite güvenliğinin sağlanmasına yönelik eğitim veren, ilaç kullanım sonucu gerek birey gerekse toplum ölçeğinde ortaya çıkan çok yönlü sorunlara çözüm getirmesinin esaslarını belirleyen meslektir (1). Bu mesleği yapan kişilere **eczacı** denir. İster serbest eczanede ister hastane eczanesinde çalışsın bir eczacının, yaşlı bireyin güvenli ilaç kullanımında bazı sorumlulukları vardır. Güvenli ilaç kullanımını için **eczacı**,

- Hasta ile iletişim kurmalı ve onların kullandıkları ilaçlar ve hastalıkları hakkında basit ve net olarak bilgilendirmeli ve eğitmeli,
- Hastayı ilaç kullanımında özenli ve dikkatli olmaya yönlendirmeli,
- Geriatrik hasta için dozlamamanın ve önerilen tedavi süresinin uygunluğunu kontrol etmeli,
- Terapötik çifteşmelerin/tekrarların ve/veya ilaç etkileşmelerinin olup olmadığını belirlemeli,
- İlacın kullanımını için verilen talimatların doğruluğunu irdelemeli,
- Uygulanan ilaç rejimindeki karışıklığı en aza indirmeli,
- Hastayı sabırla bilgilendirmeli ve izlemeli,

- İlaç kullanımının uygun yapılabilmesi için gerekirse yönlendirici malzemeler kullanılmalı, (örn. takvim işaretleme)
- Reçetede yazılan ilaçların kullanımı çok açık ve okunur yazılmalı, sabırla anlayabilecekleri şekilde de sözlü açıklamalar yapılmalı,
- Geriatrik grupta reçetesiz/kontrolsüz ilaç tüketiminin azaltılmasına çaba harcamalıdır (2-4).

İlaç endüstrisi geriatrik grubun kullanımına sunulmak üzere özel formülasyon geliştirilmesine, bu gruba yönelik ilaç, ambalaj, prospektüs ve içeriklerin hazırlanması için girişimde bulunmalı, eczacılar hekimlerle işbirliği yaparak bu preparatların kullanımlarını yaygınlaştırmak için çaba sarf etmelidir (3).

İlaç kullanan veya kullanacak **sizler** ise ilacınızı akılcı kullanmak için eczacınızın yaptığı şu uyarıları dikkate alınız (5,6):

- İlaçlarınızı yalnızca hekimin önerisi ile eczacının uyarıları ve tavsiyeleri doğrultusunda kullanınız.
- İlaç veya ilaçlarınızı düzenli kullanınız.
- İlacınızı başkalarına vermeyiniz ve başkalarından almayınız.
- Kullandığınız ilacın size zarar değil yarar getirmesini istiyorsanız lütfen ilacınızı doğru amaçla, doğru zamanda ve doğru miktarda kullanınız.
- Kullandığınız ilaçlarla ilgili tüm sorularınızı emin olana kadar eczacınıza sorunuz ve iyi anladığınızdan emin olunuz.
- Birden fazla ilaç kullanmanız gereken durumlarda ilaç alma zamanını, aç veya tok karnına kullanılıp kullanılmayacağını eczacınızdan öğreniniz ve bu tavsiyeleri uygulamaya özen gösteriniz.
- İlacınızı etiketine dikkat ederek kullanınız.
- İlacınızı uygun koşullarda saklayınız. İlaçların da ömrü vardır. Son kullanma tarihi geçen ilaçlar sağlığınıza zarar verebilir ya da etkisini yitirdiği için

hastalığınızı tedavi etmeyebilir. Gün gelir kullanırım diye stoklama yapmayınız.

- Doktorunuz tarafından verilen ilacı uygun süre kullanınız ve kendi kendinize ilacını kullanmaya devam etmeyiniz veya aniden kesmeyiniz.
- Duyduğunuza veya isteğinize göre ilaç kullanmayınız veya ilacınızı kullanmayı bırakmayınız.
- Doğal oldukları için zararlı olmadıkları düşünülen bitkisel kökenli preparatları, çayları, uygun ve bilinçli olarak tüketmezseniz istenmeyen sonuçlar oluşturabilir veya temel tedavinin seyrini önemli derecede değiştirebilir. Bu tür bitkisel preparatları kullanıyorsanız doktorunuza veya eczacınıza söyleyiniz, onlara danışınız ve bilgi alınız.
- Ağızdan alacağınız ilaçlarınızı bol su yardımı ile yutunuz. İlaçların kola gibi gazlı içeceklerle, greyfurt veya portakal suyu gibi içeceklerle içilmesi uygun değildir. İlaç kullanırken alkollü içki içmekten kaçınılmalıdır. İlaçlar bol su ile alınmalıdır.
- Enjeksiyon uygulamalarını konu-komşuya yaptırmayınız, yetkin bir sağlık çalışanından yardım alınız.
- İlaçlarınızı çocuklardan uzak tutunuz.

Danışmak sitediğiniz bir durumda doktorunuza, eczacınıza gidiniz veya aşağıdaki birimlerden yönlendirme talep ediniz:

S.B. Hıfzısıhha Zehir-İlaç Danışma Merkezi

☎ 114

Hacettepe Üniversitesi, İlaç-Zehir Bilgilendirme Merkezi (HİZBİM)

☎ (312) 305 21 33

KAYNAKLAR

- 1- <http://www.istanbulsaglik.gov.tr/w/sb/ecz/mevzuat/mevzuat.asp>
- 2- Şahin G, Baydar T: Yaşlılarda ilaç kullanımına bağlı istenmeyen durumlar. Kutsal-Gökçe Y (ed) Sağlıklı ve Başarılı Yaşlanma. Hacettepe Üniversiteleri Hastaneleri Basımevi, Ankara, 2004, s: 63–70.
- 3- Şahin G, Baydar T, Aydın S: Yaşlılıkta ilaç tedavisinde görülen sorunlar: Nedenleri ve öneriler. Kutsal-Gökçe Y (ed) Geriatri 2002. Turgut Yayın. Tic. A.Ş., İstanbul, 2002, s: 180-197.
- 4- Şahin G, Baydar T, Aydın S: Yaşlılık ve yaşlılıkta güvenli ilaç kullanımı. Yeni Türk Der 2001; 40: 1087–1098.
- 5- Baydar T, Şahin G: Yaşlılarda ilaç kullanımı. Yaşlılar ve Belediyeler, Belediyecilik ve Halk Sağlığı Eğitim-Araştırma Merkezi, İ. Aygül Ofset, Ankara, 2005, s: 39–42.
- 6- Baydar T, Şahin G: Yaşlılarda ilaç kullanımında eczacının rolü. TEB Eczacılık Akademisi, Sürekli Hizmet içi Eğitim Programı, Kurs Ders Notu, 11 Aralık 2006.